

Valtiovarainministeriölle

Viite: Lausuntopyyntö 8.5.2014 VM065:00/2012

Asia: Lausunto luonnoksesta hallituksen esityksestä kuntalaiksi

Esityksen pääasiallinen sisältö

Uusi kuntalaki korvaisi vuoden 1995 kuntalain ja olisi edelleen hallintoa, päätöksentekomenettelyä ja taloutta koskeva yleislaki kuitenkin siten, että erityislainsäädännön tarve vähenisi.

Pyydettyä lausuntonaan MTK esittää kunnioittaen seuraavan.

Lausuntopyynnössä on erityisesti pyydetty ottamaan kantaa erikseen yksilöityihin säännöksiin, joiden osalta seuraavat kommentit:

Kunnan toiminnan käsite 6 §

- Kunnan toiminnaksi on määritelty myös mm. kunnan rahoittamiseen perustuva toiminta.

Yksityiskohtaisista perusteluistakaan ei löytynyt kannanottoa siihen, toisiko kolmannen sektorin yhdistysten yleisavustukset toiminnan kunnan toiminnaksi vai ei, silloin kun avustukseen ei liity täsmällistä ehtoa käyttötarkoituksesta ?

Kunnan tehtävät, järjestämisvastuu ja palvelujen tuottaminen 7-9 §

- Kunnan lakisääteiset ja vapaaehtoiset tehtävät tulisi erottaa toisistaan niin selkeästi, että se ilmenisi myös kunnan talousarviosta siten, että talousarvioista

voitaisiin suoraan nähdä kuinka monta äyriä tarvitaan lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi ja kuinka monta äyriä kulutetaan vapaaehtoihin toimintoihin.

Tällainen lisäinformaatio lisäisi läpinäkyvyyttä ja valtuutettujen vastuuta talousarvioista päätettäessä ja veroäyriä määrättäessä.

Kunnan talousohjelma 12 §

- Samoin kuin edellä kunnan talousarvioista voisi informaation lisäämiseksi suoraan näkyä, kuinka montaa äyriä valtion osuus vastaa.

Kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohdan muuttaminen 15 §

- Nykyisin vaalit toimitetaan lokakuussa ja toimikausi alkaa kalenterivuoden alusta. Ehdotuksen mukaan vaalit toimitettaisiin huhtikuussa ja toimikausi alkaisi kesäkuusta.

Ehdotetulle muutokselle ei ole riittäviä perusteluita. Sen sijaan olisi harkittava mahdollisuutta kunnan ottaa käyttöön listavaalit, millä voitaisiin varmistaa luottamusmiesten riittävä asiantuntemus erityisesti pienissä kunnissa.

Valtuuston kokoa koskeva sääntely 16 §

- Ehdotus valtuutettujen määrän joustavuudesta on kannatettava

Osallistumisjärjestelmät 5 luku

- Osallistumismahdollisuuksien lisäämistä on pidettävä myönteisenä kehityksenä.

Kunnan toimielinorganisaation ja johtamisen vaihtoehtoisista organisointitavoista 31,34,38 §

- Kuntastrategian sitovuutta ei pidä yliarvioida, vaan vuosittaista talousarviota tulee ensisijaisesti noudattaa. Kuntastrategia ei välttämättä ota huomioon olosuhteiden ja talouden tilan muutoksia riittävän nopeasti kuten muuttoliikettä ja taloudellisia suhdanteita. Kuntastrategia orjallisesti noudatettuna loukkaa myös demokraattisia ihanteita.

Alueellisia toimielimiä koskevat ehdotukset 37 §

- Alueellisten toimielinten tarpeellisuus lisääntyy kuntakokojen kasvaessa ja varsinkin tilanteissa, joissa kunnalla on useampia kasvukeskuksia tai taajamia.

Esitämme lisättäväksi: Säännöksen toimivuus edellyttää kuitenkin vähemmistösuojasäännöksen säätämistä, mikä voi tapahtua esim. lisäämällä säännökseen 4 mom. seuraavasti: "4 mom. Päätös alueellisen toimielimen perustamisesta voidaan valtuustossa tehdä, mikäli kolmasosa (1/3) valtuuston jäsenistä sitä kannattaa". Tämän kaltainen vähemmistösuojasäännös olisi

omiaan parantamaan valmistelua, eikä kuitenkaan loukkaisi enemmistödemokratiaa.

Kuntastrategia 39 §

- Kuten edellä 38 § kohdalla.

Kunnanhallituksen ja sen puheenjohtajan tehtävät 40 ja 41 §

- Ei huomautettavaa

Johtajasopimus 43 §

- Säännöksessä tulisi määritellä samalla myös mahdollisen erokorvauksen enimmäismäärä esim. 12 kk palkka tms.

On syytä kysyä, miksi luottamuksen menettämisestä pitäisi palkita enemmän kuin työsopimuslain mukaisesta laittomasta irtisanomisesta.

Omistajaohjaus ja kuntakonsernin johtaminen 6 §, 47-49 §

- Kokonaisedun huomioiminen kuntakonsernissa saattaa olla ongelmallista niin kilpailulainsäädännön kuin myös peitellyn osingonjaon säännösten suhteen, minkä vuoksi olisi syytä erikseen todeta, että kuntalaki syrjäyttää em. säännökset näissä suhteissa.

Kuntien yhteistoiminta 8 luku

- Ei kommentoitavaa

Luottamushenkilöiden vaalikelpoisuus 74 § 1 ja 4 mom.

- Kunnanhallituksen jäsenten vaalikelpoisuuden rajoittaminen esitetyssä muodossa on kannatettava ehdotus.

Päätoimisen ja osa-aikaisen luottamusmiehen asema ja oikeudet 81 ja 82 §

- Ehdotukset vaikuttavat toivottavasti myönteisesti pätevien henkilöiden hakeutumiseen luottamustehtäviin ja on siten kannatettavia.

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen 85 §

- Esteellisyyso Ongelmien ennalta ehkäisemiseksi ja avoimuuden lisäämiseksi tervetullut ehdotus.

Kunnallisen puoluerahoituksen läpinäkyvyys 19 § 2 mom. ja 83 § 3 mom.

- Säännöksen sanamuotoa tulisi täsmentää siten, että myös yrittäjien tulonmenetykset tulisi voida korvata luottamustehtävissä käytetyn ajan osalta, mikä on aiheuttanut nykyään monia tarpeettomiakin erimielisyyksiä. esim. seuraavasti: 2) korvausta ansion- ja tulon menetyksistä tai tulonmenetyismahdollisuuksista..”

Samoin olisi syytä ottaa perusteluissa esille erikseen esimerkkinä se, että myös maatalouslomittajan/sijaisavun palkka tulisi korvata.

Kunnanhallituksen otto-oikeuden rajaaminen 93 §

- Ei kommentoitavaa

Sähköisen päätöksenteon ja pöytäkirjojen ja ilmoitusten julkaiseminen tietoverkossa 99-101, 109, 110 ja 141 §

- Sähköinen päätöksenteko on kannatettava ehdotus jo pelkästään kulujen säästämiseksi. Säännökseen tulisi kuitenkin lisätä velvollisuus näissä tilanteissa taltioida kokous kokonaisuudessaan päätöspöytäkirjan ohella. Tällainen taltiointi olisi omiaan helpottamaan itse pöytäkirjan laatimista sekä samalla todentamaan esittelyn ja päätöksenteon kulun.
- Kunnan päätösten ilmoittaminen pelkästään tietoverkossa ei riitä takaamaan tiedonsaantia tilanteissa, joissa kuntalaisilla ei ole teknistä pääsyä verkkoon tai puutteellinen osaaminen tähän.
- Olisi myös lisättävä erityistiedonantojen määrää niissäkin tapauksissa, joissa asianosaisten määrä on suuri.

Alijäämän kattamisvelvollisuudesta määrääjassa ja alijäämän kattamisvelvollisuuden ulottamisesta kuntayhtymiin 111 §

- Kuntastrategiaa ei tulisi pitää sitovana vaan ainoastaan ohjeellisena. (ks. mitä edellä 38-39 §:ssä on lausuttu).

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyistä 119 ja 120 §

- Ns. kriisikuntien syntymiseen ei useinkaan ole syynä kunnan hallinnon tehottomuus tai muut kunnan hallinnosta johtuvat syyt, vaan muuttotappiot, rakennemuutos, yksipuolinen elinkeinorakenne tms. Näissä tilanteissa valtion olisi selkeämmin lisättävä tukeaan eikä pakotettava kuntaa jopa peruspalvelujen heikentämiseen.

Tarkastuslautakuntaa koskevat ehdotukset 122 §

- Ei kommentoitavaa

Tilintarkastuksesta 123-124 §

- Tilintarkastajan tehtäviä tulisi laajentaa käsittämään myös kannanottaminen ilmeisen epätarkoituksenmukaisiin sopimuksiin tai kauppoihin eikä ainoastaan laillisuusvalvontaan.

Mikäli esim. jokin kiinteistökauppa on ostettu selvään ylihintaan tai myyty selkeään alihintaan tulisi tilintarkastajalla olla velvollisuus ottaa asiaan kantaa ainakin niissä tapauksissa, joissa yksikin luottamusmies on erikseen pyytänyt ottamaan kantaa ja laajemminkin myös oma-aloitteisesti.

Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tietojensaantioikeudesta 125 §

- Tilintarkastajan tiedonsaantioikeuden tulee olla laaja. Tämän vuoksi tiedonsaantioikeuden laajentamista koskemaan harkinnanvaraisesti myös sellaisten henkilöiden sidonnaisuuksien selvittely, joita ei mainita 85§. tulisi harkita. Usein sopimuksia tehdään bulvaanien ja ketjutusten avulla, mikä ei paljastu normaalin valvonnan keinoin.

Kunnan toiminta markkinoilla, lainojen ja takausten myöntäminen, vakuuksien rajoittaminen ja kiinteistöjen luovutus sekä julkisen palvelun velvoite 15 luku

- Markkinaehtoisten sopimusten laatimisvelvollisuuden ei tulisi ulottua ei-kaupallisen kolmannen sektorin tai yhteiskunnallisten yritysten ja yhteisöjen välisiin sopimuksiin. Kunnan tulisi voida tukea sellaista kansalaisjärjestöjen toimintaa ja palveluja, joita alueelle ei kaupallisin keinoin synny.

MTK:lla ei ole muuta huomautettavaa esityksen johdosta.

Helsingissä 25.8.2014

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Antti Sahi

Toiminnanjohtaja

Risto Airikkala

Päälakimies